

Література

1. Ярош Б. О. Загальна теорія політики: Навч. посіб. для студ. спец. «Політологія» вищ. навч. закладів / Б. О. Ярош, О. Б. Ярош. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005, – 240 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вузів. – К.: Генеза, 1997. – 400 с.
3. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: Навч. посібник / За ред. І. С. Дзюбка, І. Г. Оніщенко, К. М. Левківського, З. І. Тимошенко. – К.: УФІМБ, 1999. – 161 с.
4. Воронкова В. Г. Політологія. Методичний посібник для студентів ЗДІА всіх спеціальностей / Укл. В. Г. Воронкова, О. М. Кіндратець, В. О. Зуєва, О. Є. Швець та ін. – Запоріжжя, 2007. – 231 с.

УДК 340.001.1: 378 (043.2)

Тимкович І. І., старший викладач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЮРИДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Визначальним чинником прогресу суспільства є розвиток науки і техніки, підвищення добробуту його членів, їхнього духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти [1, с. 15].

Україна традиційно вважається державою з великим науковим потенціалом, визнаними у світі науковими школами, розвиненою системою підготовки кадрів. Так, за даними Державної служби статистики України у 2012 р. 1208 організацій виконали 53190 наукових та науково-технічних робіт [2, с. 9, 122]. У 2012 р. кількісний склад наукових працівників налічував 82032 особи, 15592 докторів наук та 88057 кандидатів наук. Понад 2/3 докторів та кандидатів наук були зайняті науковою як професійною діяльністю у вищих навчальних закладах, науково-дослідних інститутах, наукових і науково-технічних організаціях [2, с. 68, 74].

Як специфічний різновид людської діяльності наукова спрямована на пізнання сутності об'єктивних законів розвитку реального світу. Набуті людиною знання використовуються в будь-якому виді діяльності, але тільки в науковій одержання знання є основною метою й основним результатом, при цьому наукова діяльність: 1) спрямована на пошуки нового, при цьому найважливішим фактором її розвитку є змагання; 2) за своєю природою вона є загальною працею, тобто обумовлюється частково кооперацією сучасників,

частково використанням праці попередників, іншими словами, їй притаманні колективний характер і наступність; 3) має широкий діапазон, оскільки передбачає не тільки одержання знання, але і їх використання, застосування та передачу; 4) включає в себе фундаментальне і прикладне дослідження, проектування, експериментування, технологія, читання наукових лекцій та ін.; 5) вона стає розповсюдженою у міру того, як наука проникає в різні сфери; 6) у сучасну епоху підсилює потребу в державно-соціальному контролі за результатами впровадження наукових досягнень та технологій [3, с. 502-503].

Згідно Конституції України громадянам гарантується свобода наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності; держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством (ст. 54); Верховна Рада України затверджує загальнодержавні програми науково-технічного розвитку (п. 6 ст. 85); Кабінет Міністрів України забезпечує проведення політики у сфері освіти і науки, розробляє і здійснює загальнодержавні програми науково-технічного розвитку України (п. 3, п. 4 ст. 116).

Законом України «Про освіту» передбачено, що завданням законодавства нашої держави у вказаній сфері є регулювання суспільних відносин у тому числі в галузі навчання та наукової підготовки громадян України, що забезпечується функціонуванням розгалуженої мережі навчальних закладів, наукових, науково-методичних установ, закладів післядипломної освіти, науково-виробничих підприємств та ін. А основними принципами освіти є її науковий характер та інтеграція освіти з наукою. Стаття 45 вказаного Закону акцентує увагу на науковій діяльності у системі вищої освіти, котра включає виконання науково-дослідних робіт, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. А власне науково-дослідна робота здійснюється науковими колективами, окремими вченими за договорами, контрактами, замовленнями, програмами, проектами. З цією метою створюються наукові, науково-виробничі підрозділи, об'єднання, асоціації, технологічні парки, центри нових інформаційних технологій, науково-технічної творчості та інші формування. Особливості та зміст наукової діяльності в системі вищої освіти регламентовані положеннями Закону України «Про вищу освіту». При цьому фінансування фундаментальних та пошукових наукових досліджень, наукових програм, проектів державного значення у вищих навчальних закладах, науково-дослідних установах системи освіти здійснюється на конкурсній основі в обсязі не меншому 10 % державних коштів, що виділяються на утримання вищих навчальних закладів.

Базовим нормативним актом, який визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку є Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Відповідно до його норм наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань, а основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Вказаний Закон регламентує правовий статус суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, державні гарантії діяльності вчених і наукових працівників, повноваження суб'єктів державного регулювання та управління, форми і методи у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Особливості науково-інформаційної та науково-технічної діяльності як різновидів наукової закріплені нормами Закону України «Про науково-технічну інформацію», Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу». Актуальності у наш час набувають норми Закону України «Про наукові парки», відповідно до яких пріоритетними напрямками діяльності наукового парку є економічно і соціально зумовлені наукові, науково-технічні та інноваційні напрями діяльності.

З метою сприяння розвитку науки, її активного включення в процеси вирішення нагальних проблем держави щодо становлення економіки України на інноваційний шлях розвитку, а також обміну інформацією вчених та урядовців щодо вироблення узгоджених рішень та шляхів покращення стану науково-технічної сфери, її активному використанню у забезпеченні життєдіяльності держави та покращення життя громадян у Верховній Раді України 2 липня 2014 р. планується проведення парламентських слухань на тему «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» відповідно до Постанови Верховної Ради України від 25 березня 2014 р. № 1159-VII.

Література

1. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2012 році. Статистичний збірник: Державна служба статистики – К.: 2013 р. – 287 с.
3. Примуш М. В. Загальна соціологія / М. В. Примуш. – К.: Професіонал, 2008. – 590 с.